

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARIGA TARBIYA FANINI O‘RGATISHNING PEDAGOGIK USULLARI

Suvonova Marjona O‘ktam qizi

Buxoro innovatsiyalar universiteti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20306219>

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga tarbiya fanini o‘rgatishning pedagogik usullari, ularning mazmuni hamda ta‘lim-tarbiya jarayonida qo‘llash imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, o‘quvchilarda axloqiy fazilatlarini shakllantirish, milliy qadriyatlarga hurmat ruhini tarbiyalash va shaxs sifatida rivojlanishida tarbiya fanining ahamiyati yoritib berilgan. Maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar hamda tarbiyaviy mashg‘ulotlarning samaradorligini oshirish yo‘llari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: tarbiya, boshlang‘ich ta‘lim, pedagogik usullar, interfaol metodlar, axloqiy tarbiya, milliy qadriyatlar.

Аннотация: В данной статье рассматриваются педагогические методы обучения предмету «Воспитание» учащихся начальных классов. Анализируются содержание и возможности применения данных методов в образовательном процессе. Особое внимание уделяется формированию нравственных качеств учащихся, воспитанию уважения к национальным ценностям и развитию личности ребенка. Также рассматриваются современные педагогические технологии и интерактивные методы обучения.

Ключевые слова: воспитание, начальное образование, педагогические методы, интерактивные методы, нравственное воспитание, национальные ценности.

Abstract: This article examines pedagogical methods of teaching the subject “Upbringing” to primary school students. The content and application of these methods in the educational process are analyzed. Special attention is paid to the formation of moral qualities, respect for national values, and the development of students’ personalities. The article also discusses modern pedagogical technologies and interactive teaching methods that increase the effectiveness of the educational process.

Keywords: upbringing, primary education, pedagogical methods, interactive methods, moral education, national values.

Yangi O‘zbekiston rivojiga katta hissa qo‘shayotgan va uning tub o‘zagi hisoblangan ta‘lim tizimini yanada takomillashtirish maqsadida ayni damda boshlang‘ich ta‘limga alohida e‘tibor qaratib kelinmoqda. Yurtimizda barpo etilayotgan Uchinchi Renessans davrida boshlang‘ich ta‘limda sifat samaradorligiga erishish va bunda boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari faoliyatiga tayanish dolzarb vazifalar sirasiga qo‘shildi.

O‘zbekistonda boshlang‘ich ta‘limni yanada takomillashtirish davri kechmoqda. Ushbu jarayonda faqatgina boshlang‘ich sinfda dars berib kelayotgan o‘qituvchilargina emas, balki bo‘lajak pedagog-o‘qituvchilar ham juda katta, muhim rol o‘ynaydi. Ularda ham kasbiy qiyofani to‘la shakllantirish shart. Bugungi kunda ta‘lim tizimida yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang‘ich sinf bosqichida o‘quvchilarning shaxs sifatida shakllanishi, ularning axloqiy, ma‘naviy va ijtimoiy fazilatlarini

rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli maktablarda tarbiya fanini samarali o‘qitish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Tarbiya fani o‘quvchilarda vatanparvarlik, insonparvarlik, halollik, mehnatsevarlik kabi fazilatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Bu fan orqali o‘quvchilar jamiyatda o‘z o‘rnini topish, ijtimoiy munosabatlarni tushunish va milliy qadriyatlarga hurmat bilan qarashni o‘rganadilar. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining yosh xususiyatlari hisobga olingan holda tarbiya fanini o‘qitishda turli pedagogik usullardan foydalanish zarur. Chunki mazkur davr bolalar psixologiyasi shakllanadigan eng muhim bosqichlardan biridir. Shu bois dars jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va tarbiyaviy mashg‘ulotlardan foydalanish muhimdir.

Tarbiya fani boshlang‘ich ta‘lim tizimida muhim o‘rin egallaydi. Bu fan o‘quvchilarda ijtimoiy hayotga moslashish, jamiyat qoidalarini tushunish va ularga amal qilish ko‘nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Tarbiya darslari orqali o‘quvchilarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat tuyg‘usi rivojlanadi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining dunyoqarashi endigina shakllanib borayotganligi sababli, tarbiya fanini o‘qitishda tushunarli, qiziqarli va samarali metodlardan foydalanish talab etiladi. O‘qituvchi dars jarayonida o‘quvchilarni faol ishtirok etishga undashi, ularning fikrlash qobiliyatini rivojlantirishi muhimdir. Tarbiya darslarida o‘quvchilar o‘zaro hurmat, do‘stlik, hamkorlik va mas‘uliyat kabi fazilatlarni o‘rganadilar. Bu esa ularning kelajakda jamiyatning faol a‘zosi bo‘lib shakllanishiga xizmat qiladi.

Boshlang‘ich sinflarda tarbiya fanini o‘qitishda turli pedagogik usullardan foydalanish mumkin. Ulardan eng samaralilari quyidagilar hisoblanadi:

Suhbat metodi tarbiya darslarida keng qo‘llaniladigan usullardan biridir. Bu metod orqali o‘quvchilar o‘z fikrlarini erkin ifodalashga o‘rganadilar. O‘qituvchi savollar orqali o‘quvchilarning fikrlash faoliyatini faollashtiradi. Suhbat jarayonida o‘quvchilar hayotiy misollar asosida muhokama olib boradilar. Bu esa ularning mustaqil fikrlash ko‘nikmasini rivojlantiradi.

Hikoya metodi orqali o‘qituvchi o‘quvchilarga axloqiy mazmundagi voqealar, tarixiy shaxslar hayoti yoki ibratli hikoyalarni aytib beradi. Bu usul o‘quvchilarning tasavvurini boyitadi va ularda ijobiy fazilatlarni shakllantiradi.

Zamonaviy ta‘lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Rol o‘ynash”, “Bahs-munozara” kabi metodlar o‘quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi. Masalan, rol o‘ynash metodi orqali o‘quvchilar turli hayotiy vaziyatlarni sahnalashtirib ko‘rsatadilar. Bu esa ularga muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri qaror qabul qilishni o‘rgatadi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun o‘yin orqali o‘qitish eng samarali usullardan biri hisoblanadi. O‘yin jarayonida o‘quvchilar bilimlarni oson va qiziqarli tarzda o‘zlashtiradilar.

Didaktik o‘yinlar o‘quvchilarning faolligini oshiradi, ularni jamoada ishlashga o‘rgatadi va darsni qiziqarli qiladi. Hozirgi kunda ta‘lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash katta ahamiyatga ega. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshiradi. Masalan, videoroliklar, slaydlar va multimedia vositalari yordamida tarbiya darslarini yanada qiziqarli tashkil etish mumkin. Bunday texnologiyalar o‘quvchilarning eslab qolish qobiliyatini ham oshiradi.

Shuningdek, loyiha asosida o‘qitish metodi ham tarbiya fanida samarali qo‘llaniladi. Bu metod o‘quvchilarda mustaqil izlanish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

XULOSA

qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilariga tarbiya fanini o'qitish jarayonida turli pedagogik usullardan foydalanish katta ahamiyatga ega. Suhbat, hikoya, interfaol metodlar va o'yin texnologiyalari o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi va bilimlarni samarali o'zlashtirishga yordam beradi. Tarbiya fanining asosiy maqsadi – o'quvchilarda axloqiy fazilatlarni shakllantirish, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhini tarbiyalashdan iboratdir. Shu sababli o'qituvchi dars jarayonini qiziqarli, samarali va mazmunli tashkil etishi zarur. Natijada o'quvchilar barkamol, ma'naviy yetuk va ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllanadilar.

References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida” PF-60-sonli Farmoni/<https://lex.uz/docs/5841063>
2. Sh. Mirziyoyevning “O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi 2019-yil 24-aprelda PF-5712-son Farmoni (Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy baza, 29.04.2019-y.
3. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent.
4. Yo'ldoshev J., Usmonov S. Pedagogika asoslari. – Toshkent.
5. Azizxo'jayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent.
6. Qodirova F. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi.